

OVERDENKING SILO zondag 27 november 2016 Eerste Advent

Voorganger: Wout Huizing

Micha 4: 1 – 4; Rom. 13: 8 -1 4; Matt. 24: 32 – 44 Een toekomst ongedacht

Graag neem ik u in gedachten mee naar een aantal plekken waar ik zoal geweest ben, in de hoop dat u het beeld dat ik schets voor zich ziet.

Een beeld uit Frankrijk: een paar oude mannen met alpinopetje op een bankje onder de plataan, aan de rand van een petanque-baan. Samen maken ze plezier en hebben commentaar op het spel.

Een ander beeld uit Griekenland: drie oude dames in het zwart gekleed, op een bankje midden op het dorpsplein. Onder de beschutting van de duizendjarige olijfbom. De witte huisjes met de blauwe luiken op de achtergrond.

Of een beeld uit mijn jeugd: het leugenbankje in de haven van de Friese stad Hindeloopen. Mensen met elkaar in gesprek, met uitzicht over zee. Ondergaande zon. Zacht briesje.

Ziet u het voor zich? Ik word er helemaal blij van als ik het me indenk. Zo harmonieus en vredig. Genieten van de rust. Alle tijd van leven. Samen verhalen delen. Geen zorgen voor de dag van morgen. Niet geleefd worden door de waan van de dag. Tijd voor elkaar. Heerlijk. Het leven is goed...Ik zou zó plaats willen nemen op één van die bankjes. U ook?

Het lijkt een oerbeeld van alle tijden te zijn. Luister naar de profeet Micha, zeven eeuwen vóór Christus als hij een schets geeft van een vreedzame samenleving: ze zullen zitten, een ieder onder zijn wijnrank en onder zijn vijgenboom, door niemand opgeschrikt.

Oorlog wordt niet langer geleerd. Speren worden snoeimessen. De mensen komen tot rust, zittend onder wingerd en koel gebladerte van bijvoorbeeld de vijgenbom. Die beschermt je als een parasol tegen de zon (zie plaatje op de orde van dienst). Een bijbels beeld van geborgenheid en veiligheid. Daar kun je naar verlangen.

En Micha noteert daarbij dat diegenen die zich hebben neergezet *door niemand worden opgeschrikt*.

En dan wordt het een spannende tekst. Is zoiets mogelijk? Vandaag de dag worden we bijna elke dag opgeschrikt omdat de vrede en rust worden verstoord. Aanslagen, schietpartijen, zelfmoordacties, liquidaties. Veraf en dichterbij. Mooi zo'n beeld.... Maar wat moet je er mee?

Ook in de tijd van Micha maakten de mensen het mee dat in een tijd van oorlog hun wijngaarden door de vijand werd vertrapt en de druiven werden vernietigd. De oogst kapot gemaakt. Oogsten werden in brand gestoken, vijgenbomen in blinde woede omgekapt. Juist daarom is dat verlangen van het zorgeloos zitten onder wijnstok en vijgenboom zo intens. Micha profeteert dat dit voor ieder mens mag gelden: zonder angst zitten op je eigen plek. Er zal toekomst zijn. Vrede alom. Een mooie tekst om te horen in adventstijd, waarin een kinderliedje zingt: 'advent is dromen dat het er eens van zal komen, vrede voor altijd.'

Is het wegdromen uit de werkelijkheid van alledag? Naïef? Kijk rond in deze wereld en we weten dat het ánders toegaat. Zoveel mensen hebben géén plek om te leven en zovelen worden wél opgeschrikt. Tja, mooie beelden. Maar zet het geloof ons zo niet buiten de werkelijkheid? Opium voor het volk, zei ooit Karl Marx. Dus Micha, wat wil je nou?

Welnu, Micha zegt er wel bij dat we onderricht moeten worden en onderwijs moeten volgen om te leren in vrede te leven.

En bij wie zouden we beter in de leer kunnen gaan dan bij Jezus, die zijn discipelen iets wil leren over de toekomst van God? *"Leer van de vijgenboom deze les"*, klinkt er in Matt. 24. U weet wel, die vijgenboom waar Micha ook al over sprak. Een symbool voor het goede leven. Een boom die wel tien meter hoog kan worden en prachtige vruchten draagt (zie orde van dienst). Ze schijnen bovendien nuttig te zijn tegen builen of als laxeermiddel te gebruiken. In zo'n boom kun je je verstoppen (zoals ooit Zacheus) en eronder vind je bescherming tegen de zon. Symbool dus van overvloed, heelheid, geborgenheid en vrede. Van zo'n boom moeten we iets leren. Want wat is het geval: die prachtige vijgenboom is buiten de bloeiperiode zo dood als een pier. Van november tot februari staat de vijg er bladerloos en treurig bij. Alles kaal en dor. Je hebt de neiging om te zeggen dat die maar weg moet. Einde van wat eens zo mooi was. Maar de les die we moeten leren is: het einde is het einde niet...

Je moet namelijk goed leren kijken. Het hout is kaal en dood. Maar als je de boom aanraakt, kun je voelen dat hij niet hard, maar zacht aanvoelt. Van binnen zit die boom vol vocht. Het leven stroomt er al doorheen, zodat het niet lang meer zal duren of de eerste bladeren komen tevoorschijn. Zo zegt, Jezus, is het ook met de dingen die om je heen gebeuren. Soms zie je aan de buitenkant nog niets. Het is winter. Maar van binnenuit is er iets aan het veranderen. De zomer staat al voor de deur. Kijk dus hoopvol uit naar de toekomst.

Oftewel: dat Koninkrijk is al allang bezig te groeien en zich uit te breiden. *'Adveniat regnum tuum'*: *Uw Rijk kome*, moet je gebed zijn. En tegelijk mag je daarbij beseffen dat in Christus Jezus dat Rijk al even zichtbaar is geweest op aarde. In Jezus was dat Rijk al even onder ons. Iemand heeft eens gezegd dat we als christenen de toekomst in roeien. En wie roeit oriënteert zich niet op wat vóór hem ligt, maar op wat hij achter de rug heeft. Met die houding zouden we als gelovigen de toekomst tegemoet moeten gaan. De blik niet op wat allemaal kan gebeuren, maar allereerst op wat gebeurd is: het evangelie over het leven, sterven en de opstanding van Jezus. En zijn verkondiging van het Rijk van God dat laat zien dat God liefdevol en rechtvaardig is. Zo roei je de toekomst tegemoet.

De verwijzing naar de vijgenboom helpt ons om te beseffen dat we alles tijd mogen gunnen. Zo gaat dat als er iets tot groei komt. Haast ongemerkt. Je moet er oog voor hebben om te zien. Maar die groeikracht is een mysterie, een kracht die gestadig doorwerkt.

Maar ik hoor u denken: dan zijn we weer net zover als zojuist met Micha. Prachtig zulke gedachten, maar wat wijst erop dat het goed komt, met ons, met de wereld? Lees de krant, internet. Hoor het nieuws. En in onze eigen omgeving? Vrienden gaan uit elkaar, mensen worden plotseling ongeneeslijk ziek, zelfs kinderen gaan dood.

We kunnen toch niet volhouden om in de advent-tijd gewoon te zeggen: straks komt het kindje Jezus en dan komt alles goed? Ja en nee.

Ja, want Jezus houdt ons in elk geval de mogelijkheid voor om van de vijgenboom te leren dat het zomer wordt. Onverwacht. Wat je niet had kunnen vermoeden. Een toekomst ongedacht. Willen we dat wel echt horen? Of laten we ons toch veel meer bepalen door alle ellende en angsten en door mensen die ons willen laten geloven dat we gek zijn om nog in een toekomst van God te geloven?

Want in het vervolg op de les van de vijgenboom spreekt Jezus ook over dat ongedachte en onverwachte. In de toekomst zal de mensenzoon komen als een dief in de nacht. Je rekent er niet op, maar zelfs de sloten op je deur kunnen wel eens niet helpen. Oftewel: je kunt die Heer wel op afstand willen houden – door bijv. te zeggen dat het gewoon niet kán wat zo'n profeet zegt of Jezus leert -, maar je kunt hem niet buitenhouden. Hij komt. Als je het niet verwacht en alle hoop misschien al had opgegeven dat er ooit nog een einde komt aan de wereldnacht. Misschien juist dan. In een prachtig lied van de onlangs overleden zanger Leonard Cohen klinkt: "Its through the cracks that de light gets in'.

Maar laat je niet verrassen, zegt Jezus. En dat verduidelijkt Hij met een bijzonder beeld. De mannen zijn op het veld aan het werk. De vrouwen zijn aan het malen. En opeens: de een verdwijnt, de ander niet. Een afschuwelijk beeld als je er over nadenkt. En een beeld dat je echt verkeerd kunt verstaan. Dat merkte ik ook bij mezelf.

Ooit zag ik de film die zo heet : *Als een dief in de nacht*. Ik liep 40 jaar geleden stage hier in Silo en in Utrecht-Noord. En in Utrecht-Noord was een evangelisatiebijeenkomst. De film werd getoond met als eerste beeld: een vrouw wordt wakker door de wekker en dan ontdekt ze dat haar man die altijd naast haar in bed ligt, weg is. Een dag volgt met een enorme zoektocht waarop ze de vreselijkste dingen meemaakt. Alle erge dingen die we kennen als tekenen van de laatste tijden. Natuurgeweld, oorlog, vuur uit de hemel, martelingen, pijn. Maar gelukkig, het bleek een droom. Ze vindt haar man weer en ze gaan samen naar bed. En toch is de film dan nog niet afgelopen. De laatste scène: de vrouw wordt wakker door de wekker en dan ontdekt ze dat haar man weg is. De nachtmerrie blijkt werkelijkheid.... Een waarschuwing voor ieder: pas op! Bekeer je. De toekomst van God is er alleen voor hen die geloven. Ik moet zeggen, dat het de filmmakers goed was gelukt mij bang te maken.

Maar moet je gaan geloven uit angst voor een God die mensen die niet geloven de vreselijkste dingen aan doet? Later tijdens mijn studie leerde ik over Calvijn en de zogenoemde uitverkiezingsleer. Die komt erop neer dat God met een volstrekte willekeur de ene mens wel aanneemt en de ander niet. In mijn ontmoetingen met mensen van allerlei gezindten heb ik mensen leren kennen die ook zo leefden en geloofden: je weet nooit zeker of je bij God hoort. Een leven met angst voor het laatste oordeel.

Dat is hier echt niet bedoeld. Het gaat Jezus erom de mensen wakker te schudden en een houding van waakzaamheid aan te nemen. Zie je wel dat de Heer komt? Laat je niet verrassen. Kijk goed. Het

einde is het einde niet en let op hoe je in het leven staat. Jezus roept op waakzaam te zijn. Dat betekent attent zijn, je ogen open doen en dat in een bouwvallige wereld. Doe je ogen open wat er om je heen gebeurt. Niet eenvoudig wat je dan ziet. De theoloog Jürgen Moltmann schreef: "Wie op Christus hoopt, kán ook geen vrede hebben met de gegeven werkelijkheid, maar zal zich daartegen verzetten. Vrede met God betekent dikwijls ontevredenheid met de wereld, want de prikkel van de beloofde toekomst steekt onverbiddelijk in het vlees van ieder onvervuld heden."

Dus, nee, het komt niet allemaal vanzelf goed. Deze teksten uit Matt. 24 en de profetenlezing staan op het leesrooster voor advent, omdat advent een tijd is van inkeer en bezinning. Hoe kijken we de toekomst in? En wat betekent daarbij ons geloven? Leven we in hoop en vertrouwen? Of heerst er angst?

Daarbij is advent ook een tijd van boete doen. En dus is aan de orde of we elkaar vragen durven te stellen hoe het kan dat er zoveel onvrede, onrecht en lijden is onder mensen. Jezus wil ons duidelijk maken dat we verantwoordelijkheid dragen en niet alles maar z'n gangetje kunnen laten gaan. Waakzaam moeten we zijn, want er komt een goede morgen. Ook al zitten we middenin de nacht.

Kan ons dat nog raken en in beweging zetten? Of slapen we liever? Wijzen we elkaar op het licht en nemen we elkaar mee in die beweging? Durf je te leven met Gods beloften én wil je je inspannen om tekenen van Gods Rijk te laten zien? Want het Rijk van God is óók de voltooiing van wat er nu al groeit in deze wereld, al is het soms tegen de verdrukking in.

Laten we dan bedenken dat dat in het klein begint. Dat maakt mij een joods verhaaltje duidelijk als een rabbi aan zijn leerlinge vraagt: *"Wanneer eindigt de nacht en begint de dag?"* Een leerling antwoordt: *"Wanneer ik honderd meter ver een stal kan herkennen."* Een andere leerling zegt: *"Wanneer ik op 50 meter een schaap kan zien."* De rabbi schudt zijn hoofd en zegt: *"De nacht eindigt en de dag begint, wanneer iemand in de aanblik van de ander zusters en broeders herkent."*

In ons aangevochten leven, is vaak klein als een zaadje al iets te zien van hoe het eens zal worden: een wereld vol liefde, vrede en gerechtigheid. Waar mensen omzien naar elkaar, elkaar in de ogen kijken en doen wat moet gedaan. Zeker soms is het nacht. Een vriendin die niets meer kon en geheel verzorgd moest worden: maar er wás zorg en liefde om de dag te verlichten. Een andere vriendin die een einde aan haar leven wilde maken: een luisterend oor, een arm om haar schouder gaf een lichtmomentje. Op zoek gaan naar wat er onder de oppervlakte leeft, in het besef dat God er ook is. Als we Kerstmis gaan vieren, vieren we dat Hij afdaalt in ons mensenbestaan om het leven met ons te delen, inclusief ons lijden, ons leven dat zo broos en kwetsbaar is. Dát is de liefde van God die gaat spreken in deze wereld die soms een nachtmerrie is.

Laten de kinderen van God dan zijn als een klein lichtje dat opkomt voor de waarden die Jezus ons heeft voorgeleefd en waar Paulus ook heel concreet over schrijft hoe je uit de slaap moet ontwaken en elkaar kunt liefhebben en hoe je je kunt ontdoen van wat hij noemt de praktijken van de duisternis. We moeten ons omgorden met de wapens van het licht.

Advent: tijd van bezinning hoe we méér kunnen zien dan het dorre en doodse leven. Houdt vast aan het visioen van Micha en de les van de vijgenboom. Laat het je niet afpakken. De zomer is beloofd. Maar laten we bereid zijn, waken en letten op de tekenen der tijden en werken en bidden: Laat uw rijk komen: *adveniat regnum tuum*. Hoe en wanneer weten we niet. Het zal zijn een toekomst ongedacht.